

Maša po starinski (2009. - 2019.)

Šubat, Ivo

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:061647>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-30**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Muzička akademija u Puli

IVO ŠUBAT

MAŠA PO STARINSKI (2009. – 2019.)

Završni rad

Pula, srpanj, 2024. godine

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Muzička akademija u Puli

IVO ŠUBAT

MAŠA PO STARINSKI (2009. – 2019.)

Završni rad

JMBAG: 0303068534, redoviti student

Studijski smjer: Glazbena pedagogija

Predmet: Hrvatska folklorna glazba

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Znanost o umjetnosti

Znanstvena grana: Muzikologija i etnomuzikologija

Mentor: izv. prof. dr. sc. Ivana Paula Gortan-Carlin

Pula, srpanj 2024. godine

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisan Ivo Šubat, kandidat za sveučilišnog prvostupnika glazbene pedagogije – univ. bacc. paed., ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

Ivo

Šubat

U Puli, 1. 7. 2024 godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Ivo Šubat dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Maša po starinski 2009. – 2019.“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 1 .7. 2024.

Potpis

Ivo Šubat

SADRŽAJ

1. UVOD	6
2. GLAGOLJAŠKO PJEVANJE	8
2.1. Kako je nastalo glagoljaško pjevanje?	8
3. MAŠA PO STARINSKI	10
3.1. Maša po starinski 2009. godine	10
3.2. Maša po starinski 2010. godine	11
3.3. Maša po starinski 2011. godine	14
3.4. Maša po starinski 2012. godine	16
3.5. Maša po starinski 2013. godine	17
3.6. Maša po starinski 2014. godine	20
3.7. Maša po starinski 2015. godine	23
3.8. Maša po starinski 2016. godine	27
3.9. Maša po starinski 2018. godine	30
4. ANALIZA	33
5. ZAKLJUČAK	35
6. POPIS LITERATURE	36
7. SAŽETAK	37
8. SUMMARY	37

1. UVOD

Maša po starinski smotra je starocrkvenog pučkog pjevanja koja se održava svake godine krajem kolovoza u Istarskoj županiji, u Svetom Petru u Šumi. Manifestacija "Maša po starinski" održana je po prvi puta 2008. godine u sklopu koje je održana i prva smotra starocrkvenoga pučkog pjevanja. Taj je glazbeni događaj obogatio supetarsko kulturno ljeto obilježeno središnjom proslavom 700. godišnjice priznanja reda pavlina od Svete Stolice. Njen umjetnički voditelj i organizator, Bruno Krajcar, istaknuo je kako je cilj manifestacije doprinijeti buđenju svijesti o vrijednosti očuvanja ovog segmenta kulturne baštine.

Valja napomenuti kako starocrkveno pučko pjevanje posljednjih godina privlači pažnju mnogih etnomuzikologa pa se tako organiziraju koncerti crkvenog pučkog pjevanja na kojima se izvode gotovo zaboravljeni crkveni napjevi. Unatoč tomu ta je vrsta crkvene glazbe u Hrvatskoj malo istražena i nedovoljno poznata. Stoga će se u radu vidjeti razvoj manifestacije ali i utjecaj raznih folklornih napjeva i melosa na glagoljaško pjevanje svakoga kraja.

Za ovaj se rad najviše koristila dokumentacija s CD-a u kojima voditelji manifestacija jasno upućuju na svrhu, ideju i cilj manifestacije. Povrh toga, za više informacija o samoj Maši po starinski, koristile su se i mrežne stranice koje su u skladu s vremenom izvođenja Maše obavještavale i pisale o događaju.

Ovaj je rad izričito istraživačkog karaktera: naime, za pisanje rada najprije je bilo potrebno pregledati svu dokumentaciju zabilježenu kao video zapis i snimljenu na CD, a sve bitne informacije prikupiti na jedno mjesto. Nakon odslušanih svih 8 CD-a (koje mi je mentorica ustupila, a njoj voditelj manifestacije), krenuo sam s pisanjem ovog rada, prilikom čega sam još jednom odgledao i detaljno odslušao svaku snimku. Povrh toga, kontaktirao sam i prijateljicu, inače žitelja Općine Dobrinj koja je više puta sudjelovala na Maši po starinski (u koncertnom djelu ali je i predvodila pjevane dijelove same mise), koja mi je pojasnila, dočarala i opisala neke običaje te općine. Za kraj sam još pročitao članke s internet stranica kako bih si stvorio konačnu sliku cijele Maše po starinski.

Iako, nismo bili u posjedu Maše po starinski koja se odvijala 2017. godine, smatram da ovaj pregled Maša tijekom 10 godina dočarava važnost i ulogu koju ima za očuvanje duhovne glazbene baštine.

2. GLAGOLJAŠKO PJEVANJE

Glagoljaško pjevanje je prepoznatljivo hrvatsko liturgijsko i izvan liturgijsko pjevanje nastalo iz crkvenog pjevanja na staroslavenskome jeziku. Razvilo se iz izmjeničnog pjevanja svećenika i naroda. Njegovo se nastajanje veže uz razdoblje Srednjeg vijeka kada se već tada pjevalo na živom hrvatskom jeziku. Osim elemenata gregorijanskog korala i pokojeg elementa bizantskog crkvenog pjevanja, glagoljaško je pjevanje moglo sadržavati i svjetovne folklorne elemente iz područja u kojim se razvijalo, dakle od Istre do srednje Dalmacije.

2.1. Kako je nastalo glagoljaško pjevanje?

Nedostatkom notnih zapisa u prvim stoljećima kršćanstva, a pod utjecajem tadašnjih postojećih kulturnih baština, javila se potreba za stvaranjem vlastitog glazbenog izraza, što je i vidljivo u tadašnjim liturgijama (rimski, bizantski...). Tad već razvijeni Gregorijanski koral, najpoznatije crkveno pjevanje zapadnog obreda, dobilo je ime po papi Grguru Velikom. Tako su vlastiti glazbeni izraz u bogoslužju počeli stvarati i Hrvati. Melodije tog pjevanja karakteriziraju različiti utjecaji: dijelovi bizantskog crkvenog pjevanja, korištenje elemenata gregorijanskog te drugih oblika zapadnoeuropskoga liturgijskoga pjevanja, do umetanja specifičnih karakterističnih elemenata hrvatske vokalne folklorne glazbe sa područja na kojima je nastajalo. Takvo liturgijsko pjevanje po obredu zapadne Crkve koristilo je tri jezika (crkvenoslavenski, latinski, hrvatski) i tri pisma (glagoljica, bosančica, latinica), a traje paralelno s latinskom tradicijom sve do naših dana; takvo se pjevanje naziva glagoljaško pjevanje.

Prvi podatak o glagoljaškom pjevanju u primorskoj Hrvatskoj veže se uz doček pape Aleksandra III. u Zadru (1177.), prema kojem su ga svećenici i puk proveli gradom uz pjevanje *kantika*¹ koji su snažno odjekivali na njihovu slavenskom jeziku.

Mnoga poznata imena naše muzikologije (i etnomuzikologije) kao što su Božidar Širola, Nedjeljko Karabaić, Ivan Matetić Ronjgov, akademici Viktor Žganec i Jerko

---

¹ lirski tekst sa zanosno izraženom zahvalnošću Bogu; hvalospjev

Bezić, Cvjetko Rihtman, Stjepan Stepanov, Jerko Martinić, Gorana Doliner, Mato Leščan, Izak Špralja i drugi, uložili su mnogo vremena i napora u proučavanju problematike glagoljaškog pjevanja. U zadnje vrijeme spomenutom problematikom međuodnosa raznovrsnih fenomena i općenito o glagoljaškom pjevanju bave se dr. sc. Joško Čaleta, dr. sc. Dragan Nimac, dr. sc. Jakša Primorac i dr. sc. Hana Breko Kustura. Po akademiku Beziću glagoljaško pjevanje je „sve ono pučko pjevanje što je u svojim počecima proizašlo iz liturgijskog pjevanja na staroslavenskom jeziku i crkvenoslavenskom hrvatske redakcije, postepeno se u toku razvoja oblikovalo u liturgijsko pjevanje zapadnog obreda na živom hrvatskom jeziku.“ (Bezić, 1973., 13).

3. MAŠA PO STARINSKI

Manifestacija "Maša po starinski" zamišljena je kao susret pučkih crkvenih pjevača, vokalnih skupina i zborova, kako bi se potaknulo očuvanje crkvene pučke popjevke i pokušalo afirmirati taj vid tradicijske glazbe koja je kod nas jedna od najstarijih u Europi. Naime, pučka popjevka, nakon gregorijanskog korala, najraširenija je forma crkvenog pjevanja. Nažalost, kao i mnoge druge tradicijske forme, ona nije dovoljno istražena. Ona izumire iz različitih razloga, iako su Istra i Hrvatsko primorje dugo čuvali i njegovali upravo taj vid liturgijskog pjevanja. U praksi se danas rijetko može čuti iskonska tradicijska sakralna pjesma koja je nekad obogaćivala liturgijsko slavlje u našem narodu. Jedan od najzanimljivijih oblika nalazimo u glagoljaškoj liturgiji koja je jedinstvena u cijeloj rimokatoličkoj Crkvi. Ovo je pjevanje bilo najraširenije u Primorju gdje mu se tradicija i danas može utvrditi, a često je bilo obogaćeno i sviranjem na sopilama. Intencija je ove manifestacije da glazbenoj smotri prethodi znanstveni etnomuzikološki skup na spomenutu temu, a uz istarske izvođače svake bi se godine pozvali i gosti izvan županije, sve u cilju promicanja i revitalizacije tog vida glazbene baštine.

3.1. Maša po starinski 2009. godine

Program je započeo svečanim misnim slavljem u župnoj crkvi Svetog Petra i Pavla sa liturgijskim pjevanjem "Maše po starinski" kojeg je predvodio župni zbor pjevača iz Punta na otoku Krku. Inače Župa iz Punta sedma je po brojnosti u Krčkoj biskupiji, i pripada Krčkomu dekanatu. Na početku mise mladi članovi folklorne skupine odjeveni u narodnim nošnjama donose na blagoslov kruh pred oltar uz instrumentalnu pratnju sopila. Nakon mise zbor pjeva *a capella* i tako privode kraju misno slavlje, te ujedno započinju blagoslov kruha. Blagoslov je praćen pjesmom 'Rajska Djevo'.

Mladići u nošnjama donose *Vele hljibi* (kruh) na blagoslov. To je stari običaj sa otoka Krka koji kaže kako bi svaka obitelj na Uskrs trebala dobiti jednu blagoslovljenu hljib; to se odnosilo na siromašne obitelji. Pri posjetu kneza Nikole IV papi Martinu V iskonstruirana je priča o povezanosti knezova Krčkih s drevnom rimskom lozom

Frangipana. Legenda kaže kako je stara obitelj *Frangipana* nazvana prema braći, koja su na nekom rimskom trgu dijelila kruh sirotinji (lat. *frangere panem*= trganje kruha). Od tada su se knezovi Krčki počeli potpisivati *de Frankapan* (kasnije poznatiji kao Frankopani). Dan danas se na blagdan Uskrsa nakon svete mise vjernicima simbolično daruje jedna blagoslovljena hljib. Zanimljivo je da se na Uskrs blagoslovi i do 700 *hljibi*.

Inače Župu iz Punta i župu Svetog Petra i Pavla združuje drevni Pavlinski oltar koji je iz Senja, nakon raspuštanja tamošnjeg samostana, prebačen u Punat.

Nakon mise manifestacija se nastavlja na trgu ispred crkve zajedničkim nastupom folklornih društava Pazin i Šokadija iz Baranje nakon čega su se sudionici i ostali posjetitelji mogli počastiti uz prigodnu zakusku.

3.2. Maša po starinski 2010. godine

Manifestacija se te godine podudarala sa danom Marije Kraljice. Svečano misno slavlje predvodila je župa Svetog Jurja mučenika iz Svetog Jurja iz Doline Neretve (između Metkovića i Ploča). To je jedna od najstarijih župa u Dolini Neretve; pjevaju višeglasno (u intervalu terce).

Program na otvorenome započinju 2 *sopca* (svirača) na *sopilama* nakon slijedi deset plesnih i pjevanih točaka.

1. Prvu točku započinju domaćini, odnosno župni zbor Svetog Petra i Pavla iz Svetog Petra u Šumi. Pjevat će dva zapisa iz 13. stoljeća:
  - Zač je Marija pole križa žalosna: izvedena jednoglasno
  - U Nazaretu se nahodi od davnina kad se rodi: izvedena dvoglasno u intervalu terce
2. Župa Svete Agneze iz Medulina:
  - Budi hvajeno posve vrime, Isusa i Marije slavno ime
  - Poslan bi anđel Gabrijel

Zborom ravna prof. Mirjana Grakalić

3. Mješoviti crkveni zbor Blažene Djevice Marije iz Omišlja:

- Molitva Pridi duše presveti: antifona koja se pjeva na blagdan Velike Gospe
- Veliča duša moja Gospoda

Izvor: Snimak organizatora, Mješoviti crkveni zbor Blažene Djevice Marije iz Omišlja, 2010.

4. Župni zbor Svetog Petra i Pavla iz Marčane:

- Oče naš, iže jesi na nebesi: jednostavna jednoglasna melodija
- Braćo brata sprovodimo

5. Župni zbor Maestral iz Veprinca kraj Opatije:

- Sveti Petar va raj gre
- Bog se rodi, sunce naše

6. Zbor župe Svetog Mihovila iz Žminja:

- Poslan bi anđel Gabrijel
- Gospodine smiluj se

7. Vokalna skupina iz Lanišća:

- Reče Gospodin Gospodinu mojemu
- O Marijo, majko mila

Vokalna skupina broji svega pet članova koji su se opravdali izvrsnom vokalnom izvedbom

Izvor: snimak organizatora, Vokalna skupina iz Lanišća, 2010.

8. Mješoviti crkveni zbor župe Svetog Stjepana iz Dobrinja na otoku Krku. Popraćeni zvukom sopila koje su svirali dva *sopca* Vedran Petrović i Marko Župan izveli su:
  - Pjevajmo braćo kršćani, pjevajmo pjesmu veselu
  - Psalam 112. Hvalite puci Gospoda: psalam započinju muški pjevači koji se izmjenjuju sa ženskim pjevačima. Inače to je pristupna pjesma u misnom slavlju koja se pjeva na blagdan Svetog Stjepana prvomučenika
  - Slava Ocu, Siđoše knezi, Gospodi pomiluj: prvi stavak misnog ordinarija koji se pjeva i danas u Dobrinju
  - Za kraj solistice Valerija Jurasčić i Martina Turčić izvest će dvije koledve: Bog se rodi i Sveti Stipan
9. Župni zbor Svetog Jurja iz Desne kraj Metkovića izvode:
  - Anđeo božji navijestio je mir
10. KUD Slavko Janković iz Andrijaševci:
  - Pjevanje gospinog plača: pjeva ženska vokalna skupina

3.3. Maša po starinski 2011. godine

Manifestacija 2011. godine donosi sljedeće izvođače s navedenim programom u nastavku.

1. Ženski zbor Lavanda iz Novigrada:

- Pjesma iz Lupoglava: Slatko srce Isusovo
- Ja sam Hrvatica, mlada uvijek mlada

Zborom ravna maestro Branimir Ostojić

2. Ženski duo iz Svetica kraj Zagreba:

- O prislavna božja mati
- Puče moj

Izvođačice su Vesna Vuković i Dragica Novosel, a skladbe je obradio Ljubo Stipišić.

Izvor: snimka organizatora, Vesna Vuković i Dragica Novosel, 2011.

3. Zbor župe svete Agneze iz Medulina:

- U se vrime godišta

Zborom ravna prof. Mirjana Grakalić

4. Zbor zadarske nadbiskupije:

- Usta moja, uzdižite
- Gorko cvili sužanj Vladimire

Zbor je izveo starinsko glagoljaško crkveno *pivanje* koje je čuvano u zadarskoj nadbiskupiji. Pisano je za muški zbor: pet do deset muških pjevača podijeljeno je na dvije strane crkve i pjevaju, dok žene u zboru prate. U ovom pjevanju nailazimo na umetanje drugog i trećeg glasa na postojeći gregorijanski koral. Jedna od varijanti izvedba je i ta da svećenik pjeva jednoglasno a zbor/puk uzvraća višeglasno.

5. Zbor Djevice Marije od svete Krunice iz Trviža

6. Župni zbor Marčana

7. Ženski zbor umirovljenika grada Preloga iz Međimurja

8. Mješoviti župni zbor Svetog Mihovila iz Žminja

9. Crkvene pučke pjevačice iz Bosanske Posavine

10. DUET: Vesna Vuković i Dragica Novosel

Izvor: snimka organizatora, Crkvene pučke pjevačice iz Bosanske Posavine, 2011.

3.4. Maša po starinski 2012. godine

Peta smotra starocrkvenog pjevanja započinje s domaćinima koji otvaraju program.

1. Župni zbor crkve Svetog Petra i Pavla:

- Veliča duša moja Gospoda

2. Zbor pjevača iz Krnice:

- Oj fiole, novo lito gre

Izvor: snimka organizatora, Zbor pjevača iz Krnice, 2012.

3. Pjevači župe Svete Agneze iz Medulina:

- Pokajanje: Ja se kajem Bože mili
- Pjevajmo braćo kršćani

4. Ženski zbor Lavanda iz Novigrada:

- Hajdemo

5. Crkveni pjevači župe Krista Spasitelja iz Velog vrha u Puli:

- Slava

6. Župni zbor Svetog Petra i Pavla iz Marčane:

- Oče naš
- Dan od gnjeva

7. DUET iz Ozlja: Vesna Vuković i Dragica Novosel:

- Rodil se je Isus

8. Mješoviti zbor Svetog Mihovila iz Žminja:

- Ja se kajem Bože mili

9. Ženski zbor umirovljenika iz Preloga

- Tužno plače zofko javče Majka Marija
- Zdravo kralj budi Jezuš dragi

Izvor: snimka organizatora, Ženski zbor umirovljenika iz Preloga, 2012.

10. Zbor iz Vrbnika (Crkva Marijina uznesenja)

11. Zbor iz Zadra

3.5. Maša po starinski 2013. godine

Manifestacija 2013. godine započela je svečanim misnim slavljem kojeg je predvodio umirovljeni porečko-pulski biskup Ivan Milovan. Misa je uveličana glagoljaškom starohrvatskom misom iz Dobrinja s otoka Krka koju je izveo mješoviti

pjevački zbor župe Svetog Stjepana. Drugi dio programa započinje mantinjadom koju su na sopilama izveli dva sopca: Matija Turčić i Mateo Kirinčić. Goste je uz par prigodnih riječi pozdravio i načelnik općine Marijan Bratulić.

Izvor: snimka organizatora, sopci Mateo Kirinčić i Matija Turčić, 2013.

Inače mantinjada je kraći instrumentalni ulomak svečanog karaktera koji je u prošlosti služio za okupljanje svadbene povorke. Na dan svadbe povorka bi se našla ispred mladenkine kuće gdje bi se svirala "mantinjada da se dignu mlada". Tradicija je to iz mjesta Punat na otoku Krku. Taj se običaj dugo zadržao na cijelom istarsko-primorskom području. Zbog jednostavne melodije i svečanog karaktera, mantinjada se u novije doba svira kao uvod u pučku svečanost (svadbu, ples, pa čak i pogreb).

Program su kao i svake godine započeli domaćini, odnosno župni zbor Svetog Petra i Pavla koji je otpjevao dvije pjesme koje nemaju utvrđenog notnog zapisa s obzirom da su se prenosile iz generacije u generaciju usmenim putem. Pjesme su: Veselo svetkujemo i Slava ti Djevice. Nakon domaćina program se nastavlja sa:

1. Duet iz Lindara: Noel Šuran i Vinko Zidarić:

- Himan iz Lindarske večernje za pokojne
- Pjesma o Kristu Kralju svemogućim

2. Zbor župe Krista Kralja iz Velog vrha iz Pule:

- Ja se kajem Jaganjče Božji:

To je pjesma iz Roverske maše koju je u djetinjstvu pjevao Don Miro Bulešić

3. Župni zbor Svetog Martina iz Ližnjana:

- Ja se kajem
- Marijo pomili glas

Obje pjesme izvedene su, kako su izvođači rekli, 'na ližnjanski'.

4. Vokalna skupina Pro Anima iz Zagreba:

- Isukrst nam se porodil (pjesma sa otoka Murtera)
- Kad se Isus ditić u Betlemu porodil (pjesma sa otoka Hvara)

5. Ženski pjevački zbor Lavanda iz Novigrada:

- Oj Marijo (pjesma iz Semića kraj Lupoglava)
- Na zemlje (stara slavenska pjesma)

6. DUET: Noa Šuran i Zoran Karlić:

- Oj Ivane, 'vandeliću
- Zdravo tilo Isusovo

7. Crkveni zbor iz Dobrinja:

- Adventska pjesma: Poslan bi anđel Gabrijel (izvodi se 'po starinsku')
- Koledva: Bog se rodi u Vitliomi

Izvor: snimka organizatora, Crkveni zbor iz Dobrinja, 2013.

Iz imena koledve možemo zaključiti da se radi o staroslavenskoj pjesmi, s obzirom da Vitlioma na staroslavenskom znači Betlehem.

Nakon dvije zborske skladbe sopci Matija Turčić i Mateo Kirinčić izvode pjesmu Isuse blaga i prizna srca. Svoju točku dobrinjčani završavaju koledvom Svetom Stipanu koju izvode Valerija Jurasić, Martina Turčić i Mira Crnčić.

3.6. Maša po starinski 2014. godine

Svečano misno slavlje na sedmoj po redu maši po starinski animirali su pučki pjevači župe Gospe od ružarija iz Radovin (Zadarska nadbiskupija). Inače se maša po starinski predstavlja kao jedna od ozbiljnijih manifestacija posvećena ovom specifičnom glazbenom žanru. Ovaj jedinstveni etnomuzikološki glazbeni događaj od iznimnog je kulturološkog značenja za valorizaciju očuvanja bogate baštine koja je po mnogima najznačajnija u smislu očuvanja kulturnog identiteta. Mašu po starinski otvorili su sopci iz Dobrinja sa Mantinjadom, svečanom pjesmom bez riječi koja se koristila i koristi se i dan danas kao uvod u svečane manifestacije. Nakon kraćeg glazbenog uvoda kreće pjevanje započinje domaćin, zbor župe Svetoga Petra i Pavla kojim ravna maestro Maurizio Zorić koji je sa par uvodnih riječi pozdravio sve prisutne. Program započinje s:

1. Amo dođi sve stvorenje i Marijo majko ljubljena

2. Župni zbor Svetog Petra i Pavla iz Kringe (susjedna općina Tinjan):

- Zdravo tijelo
- Lijepa si lijepa

Pored starih napjeva ovaj zbor u misu uvodi i mnoge duhovne chansone kako bi približili takvo pjevanje i rad mise mladima. Zborovođa je vjeroučiteljica Mladenka Fabris.

3. Zbor Svete Agneze u Medulinu

- Marijo o mili glas
- Budi hvaljeno

Pjesma Budi hvaljeno potječe od prvog istarskog melografa i sakupljača napjeva Matka Brajše Rašana, koji je prvi počeo zapisivati istarsko-primorski dvoglas, rekla je zborovođa, prof. Mirjana Grakalić.

Izvor: snimka organizatora, Zbor Svete Agneze, 2014. godina

4. Ženski pjevački zbor Lavanda iz Novigrada

- I na zemlje: staroslavenska pjesma
- Zdravo morska mila zvijezdo: iz pavlinskog zbornika

Zbor njeguje sakralne, svjetovne, revolucionarne, narodne, tradicijske, umjetničke i zabavne skladbe. Nastupa na mnogobrojnim manifestacijama, smotrama zborova, svečanim misama itd. Zborom ravna prof. Branimir Ostojić.

5. DUET: Dragica Novosel i Vesna Vuković:

- O prislavna Božja mati
- Puče moj

Obje je pjesme zapisao Ljubo Stipišić a pjesme potiču sa otoka srednje Dalmacije.

6. Pjevači i svirači župe Svetog Stjepana iz Dobrinja:

- Pjevajmo braćo kršćani: pjesma koja se pjevala na procesijama hodočašća ali i kao ulazna pjesma u misnom slavlju za blagdane u Dobrinjskoj župi
- Gospodi pomiluj: prvi stavak misnog ordinarija na starocrkvenom slavenskom jeziku
- Budi hvajeno: završna pjesma koja se pjeva na kraju mise
- Bog se rodi: Božićna koledva (star glagoljaški zapis iz 14. stoljeća koji se čuva i danas u jednom od Pavliških muzeja)

Sopci su: Matija Turčić i Matija Kirinčić.
Kanturice su: Valerija Jurasić i Mira Crnčić

7. Crkveni pučki pjevači iz Lindara:

- O kraljite zvijezde
- Prema gradu Betlemu

To su božićne pjesme koje se pjevaju samo u Lanišću i Lindaru. Pjevaju: Noel Šuran i Vinko Zidarić.

8. Ženska vokalna skupina Jažulice iz Lanišća:

- Svet: iz Laniške mise
- Puče moj: pjesma koja se pjeva za Veliki petak za vrijeme klanjanja križu

Inače ova vokalna skupina broji svega šest članova, djeluje oko četrdesetak godina i njeguje specifičan način pjevanja, *bugarenje*.

Izvor: snimka organizatora, Ženska vokalna skupina Jažulice, 2014.

9. Pučki crkveni pjevači župe Gospe od ružarija iz Posedarja su zatvorili manifestaciju sa dvije pjesme od kojih je jedna vezana uz Vazmeno trodnevlje a druga uz otajstvo smrti, ono što muči svakog čovjeka, prijelaz između dva života... kazao je zborovođa Ivica Dundulić zaključivši tako još jednu mašu po starinski.

3.7. Maša po starinski 2015. godine

Manifestacija započinje uvodnim riječima voditeljice koja ukazuje na vrijednost takvog događaja koji osim što predstavlja stare crkvene pjesme, uz zborove iz raznih dijelova Istre svake godine predstavlja i neku novo pronađenu pjesmu i novog izvođača. Osim domaćih zborova iz Istre, na manifestaciji nastupaju i zbor iz Kalija (otok Ugljan), skupina Pro Anima iz Zagreba i KUD Gradina iz Polača kraj Ravnih Kotara. Goste je također pozdravio i načelnik općine Mario Bratulić

1. Zbor Svetog Petra i Pavla:

- Sveti Josip na barku vesla
- Marijo Majko čudotvorna

Pjesme su to iz Pavlinskog zbornika iz 17. stoljeća i iz knjižice 'Oče, budi volja tvoja', koju je u 19. stoljeću objavio biskup Juraj Dobrila. Voditelj zbora je Maurizio Zorić.

2. Župni zbor Blažene Djevice Marije iz Trviža:

- Slava, čast i hvala Ti: pučki napjev koji se pjeva za blagdan Uličnice prilikom mimohoda Trvižom
- Oče naš: pučki napjev

Izvor: snimka organizatora, Župni zbor Blažene Djevice Marije, 2015.

3. DUET: Noel Šuran i Kristian Vice otpjevati će dvije božićne pjesme:

- Oj Ivane
- Narodi nam se Kralj nebeski

4. Crkveni zbor iz Kringe:

- Tijelovski zaziv: pjeva se za vrijeme ophoda po mjestu
- Dušo Kristova: pjesma se moli za vrijeme svete mise i pričesti

Zborovođa je Mladenka Fabris.

5. Vokalna skupina Jažulice iz Lanišća:

- Gospodine pomiluj iz stare Laniške maše
- Iz stare Laniške večernje izveo se jedan psalam

Voditeljica je Ana Grbac.

6. Crkveni zbor iz Filipane:

- Sudac: pjesma iz Filipane koja se pjeva za mrtve dane
- Ja se kajem: iz molitvenika 'Budi volja tvoja' biskupa Jurja Dobrile

Zborovođa je Ljiljana Miljan.

7. DUET: Pro Anima iz Zagreba otpjevati će dva napjeva iz Solina

- Čuj Gospode riječi moje: po psalmu 5. iz Jutarnje molitve
- Iz dubine vapijem Tebi Gospode: po psalmu 130.

Pjevaju: Vesna Vuković i Dragica Novosel

8. Zbor Lavanda iz Novigrada:

- Gospode smiluj se: iz starog pavlinskog zbornika
- Slatko srce Isusovo: stara staroslavenska pjesma iz Lanišća

Zbor Lavanda ove godine nastupa po prvi puta kao mješoviti zbor. Voditelj je Branimir Ostojić.

9. Zbor Svetog Petra i Pavla iz Marčane:

- Staroslavenski napjev Otče naš
- Zdravo Marijo: pjesma koju je zapisao Ivan Matetić Ronjgov

10. Zbor župe svete Agneze iz Medulina

- Sudac k njima
- Braćo brata sprovodimo

Zbor izvodi dvije inačice napjeva koji su se pjevali za vrijeme čuvanja pokojnika u kući. Kako navodi zborovođa, prof. Mirjana Grakalić, ti napjevi se danas više ne pjevaju s obzirom da se i tradicija čuvanja pokojnika u kući,

nakon prvih kapelica i mrtvačnica, više ne prakticira. Pjesme odlikuju jednostavne melodije i jednostavan tekst.

11. KUD Gradina iz Polača (Ravni kotari, Zadarska nadbiskupija):

- Dvostruka molitva

Pjevači će u narodnim nošnjama otpjevati molitvu kako se pjeva kod njih. Voditelj Ivica Dundulić napominje kako je Polača za vrijeme domovinskog rata bila spaljena do temelja, no stanovnici, raseljeni posvuda, nalaze se 1993. godine i osnuju društvo kako bi započeli 'borbu' da otrgnu od zaborava svoju tradiciju i svoje običaje i da ih očuvaju i pronose po Hrvatskoj ali i po svijetu.

Izvor: snimka organizatora, KUD Gradina, 2015.

12. Pučki pjevači iz Kali sa otoka Ugljana:

- Ja se kajem
- Puče moj

Dvije pjesme sa otoka Ugljana koje se pjevaju za vrijeme korizme. Nakon toga slijedi pjesme koja se pjeva za blagdan Uskrsa:

- Dođi duše presveti

Nakon toga, za kraj, pjevati će:

- Pjevani rozarij (krunica)
- Usta moja uzdižite me

- Lauretanske litanije: dorađeni pučki napjev

Po završetku programa voditelj KUD-a iz Polača Ivica Dundulić uručio je prigodne poklone župniku nakon čega je voditeljica srdačno pozdravila uzvanike i tako su zajedno privedi kraju 8. po redu mašu po starinski.

3.8. Maša po starinski 2016. godine

Devetu po redu mašu po starinski započinje predstavnik KUD-a Tamburica Vlahija iz Gradišća u Austriji koji će animirati mašu.

1. Zbor župe Svetog Petra i Pavla:

- Dođi duše stvoritelju
- Kad se zora zaljubila

Izvor: snimka organizatora, zbor župe Svetog Petra i Pavla, 2016.

2. Zbor Lavanda iz Novigrada:

- Pjesma sa otoka Krka pisana starogrčkim i starolatinskim jezikom
- Ja sam mlada Hrvatica (iz okolice Lanišća)

Inače prva pjesma, kako zborovođa kaže, govori o staroj crkvisi na brežuljku koja ima pola krova. Unutra kleči Majka Božja koja je sanjala ružan san i moli za svog sina.

3. Zbor Svete Agneze iz Medulina otpjevati će skraćenu verziju, odnosno kako je voditeljica Mirjana Grakalić kazala, nekoliko segmenata Svih svetih. Ta se litanija nekada pjevala u Medulinu prilikom blagoslova polja, dok se danas pjeva za vrijeme blagoslova vode.
Inače, litanija potječe iz Grčke i znači poziv u pomoć. To je vrsta molitve koja se može pjevati ili recitirati, ispovjednog su karaktera ili se mole za milost u teškim vremenima.
4. Duet: Noel Šuran i Kristian Vice:
  - Melodiju molitve Anđele čuvaru mili Noel Šuran će odsvirati na cindri (ćićska tamburica)
  - Deseticu Zlatne krunice po starinsku izvesti će skupa
5. Zbor Svetog Filipa i Jakova iz Marčane:
  - Staše plačući tužna mati: potječe iz 1895. godine
6. Pjevači iz Kringe (crkva Svetog Petra i Pavla):
  - Odrješenje nad Odrom: vapaj Gospodinu da izbavi dušu pokojnika od smrti vječne. Pjesma je to koja se je pjevala prilikom unašanja pokojnika u crkvu prije ukopa
  - Zdravo zvijezdo mora: himna koja se nekad pjevala za blagdan Velike Gospe
7. Vokalna skupina Jažulice iz Lanišća:
  - Blažen čovjek koji se boji Gospodina: 111. psalam iz Laniške večernje
  - Pjesma u čast Majci Božjoj
8. Pučki pjevači župe Tinj (okolica Benkovca):
  - Zdravo 'čerce
  - Zdravo tilo
  - Gospodi jaganjče
  - Iz dubine Tebi vapijem

Pjevaju u dva kantaška banka: muškarci predvode pjevanje a žene prate sa svake strane oltara.

Izvor: snimka organizatora, Pučki pjevači župe Tinj, 2016.

9. Pjevači uznesenja Marijina iz Stankovaca:

- Gospode jaganjče
- Gospin plač
- Oslobodi me Gospode
- Spavaj ditiću

10. Zbor župe Svetog Mihovila iz Žminja:

- Zašto se bune narodi: psalam koji se pjeva na ponoćki
- Slava čast i hvala Ti: zaziv u procesiji za Cvjetnicu
- O Isuse, o spase naš: himan koji se pjeva za Božić

Devetu po redu Mašu po starinski zaključuje pjesmom KUD-a Tamburica Vlahija iz Gradišća.

3.9. Maša po starinski 2018. godine

Posljednju mašu po starinski vodio je Ivica Dundulić, inače voditelj KUD-a iz Polača koji je nastupao prethodnih godina na manifestaciji. Uzvanike također uz nekoliko riječi pozdravlja i župnik Ivan Šarić.

1. Zbor Svetog Petra u Šumi:

- Svi jezici zapjevajte
- O Marijo slavna djevo

2. Župni zbor Rakalj pokazati će kako su nekada njihovi preci molili krunicu *po starinski*

Izvor: snimka organizatora, Župni zbor Rakalj, 2018.

3. Zbor Trviž:

- Tamjana nam se miris vije
- Slava čast i hvala Ti

Vrijedno je spomena kako je zbor Trviž 2018. godine proslavio čak 107 godina djelovanja.

4. Zbor župe Svetog Mihovila iz Žminja:

- Zašto se bune narodi
- Lauritanske litanije

5. Župa Gospe od Zdravlja (Zadarska nadbiskupija):

- Smiluj se meni Bože
- Ispovidajte se Gospodinu jer je dobar

Zbor njeguje glagoljaško pjevanje bez instrumenata, dakle isključivo a *capella*. Zboru se pridružuje i njihov član, voditelj manifestacije.

6. Crkveni zbor U senci palme/ Hor Musica viva iz Sombora (Vojvodina):

- Alleluia (obrada Williama Boyssa)

7. DUET: Kristian i Klaudijo:

- Anđeo gospodnji
- Ivane evanđeliću

8. Pevska skupina Schola Choralis iz Kopra:

- Ubi Caritas

9. Voditelj je otpjevao sam:

- Pridite poklonimsja: grko-katolička liturgija
- Iz zapadnog obreda: Zdravo zvizdo mora

10. Pjevačka skupina iz Zagreba:

- O Marijo mila
- Moj Isuse

Izvor: snimka organizatora, Pjevačka skupina iz Zagreba, 2018.

Cijeli program susreta vodio je Ivica Dundović koji je istaknuo kako je hrvatska crkvena glazbena baština toliko bogata jer su Hrvati davno dobili povlasticu da se u liturgiji mogu služiti narodnim jezikom, dok se drugdje liturgija slavila na latinskom i grčkom jeziku.

Tako su i hrvati bili jedini narod u Katoličkoj crkvi koji su imali povlasticu u liturgiji služiti se hrvatskim jezikom i glagoljskim pismom i to prije Drugoga vatikanskog sabora (1962.-1965.), kada se i u drugim zemljama počeo koristiti narodni jezik u liturgiju.

Događanje manifestacije zaključio je Mario Bratulić, načelnik Općine Sveti Petar u Šumi koji je, zahvalivši svim izvođačima, zahvalio i publici koja vjerno prati ovu smotru i svima koji pomažu da se ona održava, ponajprije Gradu Zagrebu pokrovitelju "Supetraskog kulturnog ljeta" u sklopu kojeg se i održava "Maša po starinski" te Ministarstvu kulture RH i Istarskoj županiji koji podržavaju ovaj program.

4. ANALIZA

U sljedećem poglavlju pristupilo se analizi s ciljem da se uvidi iz kojih područja ili mjesta dolaze izvođači koji čuvaju duhovnu tradicijsku baštinu. Slijedi tablica 1.

Tablica 1. Popis izvođača prema mjestu dolaska i godine nastupa

IZVOĐAČ	MJESTO	GODINA
Župni zbor Svetog Petra i Pavla	Sveti Petar u Šumi	2010., 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016., 2018.
Župa Svete Agneze	Medulin	2010., 2011., 2012., 2014., 2015., 2016.
Mješoviti zbor Blažene Djevice Marije	Omišalj	2010.
Župni zbor Svetog Petra i Pavla	Marčana	2010., 2011., 2015.
Zbor Maestral	Veprinac	2010.
Mješoviti crkveni zbor Svetog Mihovila	Žminj	2010., 2011., 2012., 2016., 2018.
Vokalna skupina Jažulice	Lanišće	2010., 2014., 2015., 2016.,
Crkveni zbor župe Svetog Stjepana	Dobrinj	2010., 2013., 2014.,
Zbor župe Svetog Jurja	Desne	2010.
KUD Slavko Janković	Andrijaševci	2010.
Ženski zbor Lavanda	Novigrad	2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016.,
Duet: Vesna Vuković i Dragica Novosel	Svetice, Zagreb	2011., 2012., 2014.,
Pučki pjevači župe Radovin	Zadar	2011., 2014.,
Zbor Djevice Marije od Svete krunice	Trviž	2011., 2015., 2018.
Ženski zbor umirovljenika	Prelog	2011., 2012.
Zbor pjevača iz Kirnice	Kirnica	2012.
Crkveni pjevači župe Krista Spasitelja	Veli Vrh, Pula	2012.

Zbor crkve Marijina uznesenja	Vrbnik	2012.
Zbor iz Zadra	Zadar	2012.
Duet: Noel Šuran i Vinko Zidarić	Lindar	2013.
Zbor župe Krista kralja	Veli Vrh, Pula	2013.
Župni zbor crkve Svetog Martina	Ližnjan	2013.
Vokalna skupina Pro Anima	Zagreb	2013., 2015.
Duet: Noel Šuran i Zoran Karlić	Lindar	2013.
Župa Svetog Petra i Pavla	Kringa	2014., 2015., 2016.
Crkveni pučki pjevači	Lindar	2014.
Crkveni zbor iz Filipane	Filipana	2015.
KUD Gradina	Zadar	2015.
Pučki pjevači iz Kali	Kali, otok Ugljan	2015.
Župni zbor Svetog Filipa i Jakova	Marčana	2016.
Pučki pjevači župe Tinj	Tinj	2016.
Pjevači župe uznesenja Marijina	Stankovci	2016.
Župni zbor Rakalj	Rakalj	2018.
Crkveni pjevači u senci palme	Vojvodina	2018.
Duet: Kristian i Klaudio	/	2018.
Pevska skupina Schola Coralis	/	2018.
Pjevačka skupina iz Zagreba	Zagreb	2018.

5. ZAKLJUČAK

Iz tablice možemo zaključiti kako je većina zborova, koji su nastupali prve godine, odlučila nastupati i u narednim godinama; vidljivo je kako su godine nastupanja brojnije na početku tablice. Isto tako uočljivo je da je Maša po Starinski, svojim razvitkom kroz godine, privukla i mnoge nove zborove, a neke čak i iz inozemstva.

Tijekom promatranih godina najviše je puta nastupio Župni zbor Svetog Petra i Pavla (8 puta), zatim zbor župe Svete Agneze i zbor Lavanda (6 puta), nakon čega slijedi Mješoviti crkveni zbor Svetog Mihovila (5 puta), pa Vokalna skupina Jažulice (4 puta) itd. Hoće li u narednim godinama rasti broj kasnije pridruženih zborova ili ne, ne možemo znati već se samo nadati da hoće.

Razmišljajući o manifestaciji i o njenom doprinosu smatram da ima izrazito veliku ulogu u očuvanju Hrvatske kulturne baštine: njome se nastoji revitalizirati i ne zanemariti glagoljaško pjevanje. Isto tako smatram jako bitnim faktorom sudjelovanje zborova iz inozemstva kako bismo uočili utjecaj različitih folklornih elemenata koji su se razvijali Evropom i pridonosile razvoju glagoljaškog pjevanja. Također valja i pohvaliti sudjelovanje velikog broja mladih pjevača koji su garancija da se glagoljaško pjevanje neće zaboraviti.

6. POPIS LITERATURE

Arhiva Maše po starinski, dokumentacija, CD, 2009.-2017.

BEZIĆ, J. (1973). *Razvoj glagoljaškog pjevanja na zadarskom području*. Zadar, Institut jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zadru.

Mrežne stranice:

<https://ika.hkm.hr/novosti/odrzana-12-masa-po-starinski/> (Pristupljeno: 29.9.2022.)

<https://ika.hkm.hr/novosti/odrzana-14-masa-po-starinski/> (Pristupljeno: 29.9.2022.)

<https://www.glasistre.hr/istra/masa-po-starinski-smotra-starocrkvenog-puckog-pjevanja-bogatstvo-hrvatske-crkvene-glazbene-bastine-595968> (Pristupljeno: 29.9.2022.)

7. SAŽETAK

Maša po starinski je smotra starocrkvenog pučkog pjevanja koja se održava svake godine krajem kolovoza u Istarskoj županiji, u Svetom Petru u Šumi. U ovom radu predstavlja se manifestacija *Maša po starinski* u periodu od 2009. – 2019. Navode se učesnici koji su sudjelovali na smotri i, repertoar s kojim su nastupali. Cilj manifestacije je očuvanje glagoljaškog pjevanja. U funkciji očuvanja podataka, u radu se donosi tablica koja opisuje koji su zborovi (ne nužno sa područja Istre) sudjelovali, koje godine i repertoar s kojim su nastupali. Tijekom promatranih godina najviše je puta nastupio Župni zbor Svetog Petra i Pavla (8 puta), zatim zbor župe Svete Agneze i zbor Lavanda (6 puta), nakon čega slijedi Mješoviti crkveni zbor Svetog Mihovila (5 puta), pa Vokalna skupina Jažulice (4 puta). Valja istaknuti sudjelovanje velikog broja mladih pjevača koji su garancija da se glagoljaško pjevanje neće zaboraviti.

8. SUMMARY

Maša po starinski is a festival of old church folk singing that takes place every year at the end of August in the Istrian County, in Sveti Petar u Šumi. This paper presents the traditional manifestation *Maša po starinski* in the period from 2009 to 2019. The participants who took part in the show and the repertoire with which they performed are presented. The goal of the event is to preserve Glagolitic singing. In order to preserve data, the paper presents a table that describes which choirs (not necessarily from the area of Istria) participated, in which year and the repertoire with which they performed. During the observed years, the parish choir of St. Peter and Paul performed the most times (8 times), followed by the choir of the parish of St. Agnes and the Lavanda choir (6 times), followed by the Mixed Church Choir of St. Michael (5 times), and the Jažulica Vocal Group (4 times). It is worth highlighting the participation of a large number of young singers who are a guarantee that Glagolitic singing will not be forgotten.